

ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ
ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

(Απόσπασμα από ΦΕΚ 681/2017)

Αριθμ. 33120/ΓΔ4 Εκδρομές - Εκπαιδευτικές επισκέψεις μαθητών και μαθητριών Δημόσιων και Ιδιωτικών σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εντός και εκτός της χώρας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

(...)

16. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους είναι δυνατό να πραγματοποιούνται για τους μαθητές και τις μαθήτριες των σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σχολικοί περίπατοι, μετακινήσεις στο πλαίσιο αθλητικών δραστηριοτήτων, ημερήσιες εκπαιδευτικές εκδρομές, πολυήμερες εκπαιδευτικές εκδρομές (εσωτερικού και εξωτερικού), εκπαιδευτικές και διδακτικές επισκέψεις, επισκέψεις στη Βουλή των Ελλήνων, ενώ κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους είναι δυνατό να πραγματοποιούνται μετακινήσεις μαθητών, μαθητριών και συνοδών εκπαιδευτικών στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, στο πλαίσιο ευρωπαϊκών και διεθνών προγραμμάτων και δράσεων, αθλητικών δραστηριοτήτων, εκπαιδευτικών ανταλλαγών, αδελφοποιήσεων και άλλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Ειδικότερα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Άρθρο 3

Εκπαιδευτικές επισκέψεις

1. Στο πλαίσιο εγκεκριμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχολικών δραστηριοτήτων (προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αγωγής υγείας, πολιτιστικών θεμάτων και αγωγής σταδιοδρομίας) πραγματοποιούνται έως δύο (2) εκπαιδευτικές επισκέψεις στο εσωτερικό ή σε Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) διάρκειας έως δύο (2) εργάσιμων ημερών ή έως τεσσάρων (4) ημερών, εάν συμπεριληφθούν έως δύο (2) αργίες ή έως τέσσερις (4) εκπαιδευτικές επισκέψεις διάρκειας μιας (1) ημέρας μόνο για τις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Β/θμιας (ΣΜΕΑΕ), οποτεδήποτε μέσα στο διδακτικό έτος και μέχρι δέκα (10) ημέρες πριν τη λήξη των μαθημάτων. Στις ημέρες μετακίνησης δεν συνυπολογίζονται οι διανυκτερεύσεις κατά τη διάρκεια της μετακίνησης των μαθητών και μαθητριών με πλοία, στην περίπτωση που αυτά εκτελούν αποκλειστικά και μόνο βραδινά δρομολόγια. Οι παραπάνω εκπαιδευτικές επισκέψεις αφορούν τη συγκεκριμένη ομάδα μαθητών και μαθητριών - εκπαιδευτικών οι οποίοι υλοποιούν το πρόγραμμα και πρέπει να συμμετέχει τουλάχιστον το 70% των μαθητών και μαθητριών που το υλοποιούν. Οι εν λόγω επισκέψεις πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις κατ' έτος οδηγίες του ΥΠΠΕΘ. Στις μετακινήσεις της παρούσας παραγράφου δεν συμπεριλαμβάνεται η

ολιγώρη μετακίνηση της ομάδας για τη συμμετοχή κατά την ημέρα παρουσίασης των προγραμμάτων σχολικών δραστηριοτήτων στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

2. Εκπαιδευτικές επισκέψεις στο πλαίσιο του Αναλυτικού Προγράμματος:

Μπορεί να πραγματοποιείται στο εσωτερικό μία (1) εκπαιδευτική επίσκεψη ανά τάξη Γυμνασίου, Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξη Γενικού Λυκείου καθώς και Α΄ τάξη Επαγγελματικού Λυκείου ή έως δύο (2) ανά τάξη, τομέα, ειδικότητα ή τμήμα ειδικότητας Β΄ και Γ΄ ΕΠΑΛ διάρκειας έως δύο (2) εργάσιμων ημερών ή έως τεσσάρων (4) ημερών, εάν συμπεριληφθούν έως δύο (2) αργίες στο πλαίσιο των διδακτικών στόχων του Αναλυτικού Προγράμματος.

Επίσης, μπορεί να πραγματοποιείται στο εσωτερικό μία (1) εκπαιδευτική επίσκεψη ανά τάξη Ειδικού Γυμνασίου και Ειδικού Λυκείου καθώς και Α΄ τάξη Ειδικού Επαγγελματικού Λυκείου ή έως δύο (2) ανά τάξη Ε.Ε.Ε.ΕΚ., Ειδικού Επαγγελματικού Γυμνασίου ή ανά τάξη, τομέα, ειδικότητα ή τμήμα ειδικότητας Β΄, Γ΄ και Δ΄ Ειδικού Επαγγελματικού Λυκείου διάρκειας έως δύο (2) εργάσιμων ημερών ή έως τεσσάρων (4) ημερών, εάν συμπεριληφθούν έως δύο (2) αργίες στο πλαίσιο των διδακτικών στόχων του Αναλυτικού Προγράμματος. ή έως τέσσερις (4) εκπαιδευτικές επισκέψεις διάρκειας μιας (1) ημέρας.

Στις ημέρες μετακίνησης δεν συνυπολογίζονται οι διανυκτερεύσεις κατά τη διάρκεια της μετακίνησης των μαθητών και μαθητριών με πλοία, στην περίπτωση που αυτά εκτελούν αποκλειστικά και μόνο βραδινά δρομολόγια. Το πρόγραμμα των εκπαιδευτικών επισκέψεων μπορεί να είναι διαθεματικό και να συνδέεται με συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους και διδακτικές ενότητες περισσότερων του ενός μαθημάτων.

Πραγματοποιούνται μέσα στο διδακτικό έτος και μέχρι δέκα (10) ημέρες πριν τη λήξη των μαθημάτων και πρέπει να συμμετέχει τουλάχιστον το 70% των φοιτώντων μαθητών και μαθητριών της τάξης, του τομέα, της ειδικότητας ή του τμήματος ειδικότητας. Οι μαθητές/μαθήτριες που δε συμμετέχουν στις εκπαιδευτικές επισκέψεις παραμένουν στο σχολείο και παρακολουθούν ειδικά διαμορφωμένο ωρολόγιο πρόγραμμα με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων.

Κατά την υλοποίηση προγραμμάτων συνεκπαίδευσης, μεταξύ ΣΜΕΑΕ και σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, πραγματοποιείται ο αριθμός των εκπαιδευτικών επισκέψεων που έχουν καθοριστεί στα πρακτικά αποφάσεων των Συλλόγων Διδασκόντων των συνεργαζόμενων σχολικών μονάδων, εφόσον τα προγράμματα αυτά έχουν σχεδιαστεί και εγκριθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζονται στην με αριθμ. πρωτ. 172877/Δ3/17.10.2016 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 3561/τ.Β΄/4.11.2016).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ Α. Προϋποθέσεις μετακινήσεων

Άρθρο 10

1. Για κάθε εκδρομή-μετακίνηση μαθητών και μαθητριών απαιτείται απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων της σχολικής μονάδας που πραγματοποιεί τη μετακίνηση με αιτιολόγηση του σκοπού και της επιλογής του τόπου προορισμού, η οποία λαμβάνεται, εκτός από την περίπτωση του περιπάτου όταν η μετακίνηση γίνεται πεζή (άρθρο 1), είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν από την πραγματοποίηση των πολυήμερων εκδρομών και μετακινήσεων και δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν από την πραγματοποίηση των ημερήσιων εκδρομών και μετακινήσεων. Σε περίπτωση κατά την οποία

εκφράζεται τεκμηριωμένη ένσταση για την υλοποίηση της εκδρομής-μετακίνησης από μέλη του Συλλόγου Διδασκόντων, ο Διευθυντής της σχολικής μονάδας στο ίδιο πρακτικό αιτιολογεί το σκεπτικό της πραγματοποίησής της. Ειδικά για τις ΣΜΕΑΕ Β/θμιας Εκπ/σης απαιτείται η αιτιολογημένη λήψη απόφασης του Συλλόγου Διδασκόντων για όλες τις περιπτώσεις μετακινήσεων μαθητών και μαθητριών.

Με την απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων ορίζονται απαραίτητως:

i. Ο αρχηγός της εκδρομής-μετακίνησης και ο αναπληρωτής του που πρέπει να είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί. Ειδικά για τις ΣΜΕΑΕ ο αρχηγός της εκδρομής-μετακίνησης ή/και ο αναπληρωτής του δύναται να είναι αναπληρωτής εκπαιδευτικός στην περίπτωση που δεν υπάρχει μόνιμος εκπαιδευτικός.

ii. Οι συνοδοί καθηγητές και οι αναπληρωτές τους, που είναι εκπαιδευτικοί της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, πλην των αναπληρωτών καθηγητών με μειωμένο ωράριο και των ωρομισθίων, και σε αναλογία ένας (1) εκπαιδευτικός ανά είκοσι πέντε (25) μαθητές/μαθήτριες για μετακινήσεις στο εσωτερικό και ένας (1) εκπαιδευτικός ανά είκοσι (20) μαθητές/μαθήτριες για μετακινήσεις στο εξωτερικό, σε κάθε περίπτωση εκτός του αρχηγού. Ειδικά για τις ΣΜΕΑΕ Β/θμιας Εκπ/σης ορίζονται δύο (2) συνοδοί ανά τμήμα εκτός κι αν οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και μαθητριών απαιτούν μεγαλύτερο αριθμό συνοδών.

Ο αρχηγός της εκδρομής-μετακίνησης, καθώς και οι συνοδοί καθηγητές, θα πρέπει να ανήκουν στον Σύλλογο Διδασκόντων του σχολείου που πραγματοποιεί την εκδρομή, ενώ προηγούνται οι διδάσκοντες στην αντίστοιχη τάξη. Στην περίπτωση μετακινήσεων στο πλαίσιο προγραμμάτων, οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στη μετακίνηση πρέπει να είναι οπωσδήποτε μέλη της παιδαγωγικής ομάδας εκτός εάν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας, οπότε μπορεί να συνοδεύσει και εκπαιδευτικός που δεν συμμετέχει στην παιδαγωγική ομάδα.

iii. Η ημερομηνία αναχώρησης και επιστροφής.

iv. Ο τόπος όπου θα πραγματοποιηθεί η εκδρομή/εκπαιδευτική μετακίνηση.

v. Το αναλυτικό πρόγραμμα της εκδρομής/εκπαιδευτικής μετακίνησης, το οποίο πρέπει να τηρείται απαρέγκλιτα, για να επιτυγχάνεται τόσο ο σκοπός της, που είναι εκπαιδευτικός και μορφωτικός, όσο και η ασφαλής μετακίνηση των μαθητών και μαθητριών. Στο αναλυτικό πρόγραμμα θα πρέπει να αναγράφονται οι ακριβείς ώρες αναχώρησης και άφιξης στον προορισμό, τα μεταφορικά μέσα που θα χρησιμοποιηθούν κατά τη μετακίνηση, οι αριθμοί πτήσεων για αεροπορικές μετακινήσεις, τα ακτοπλοϊκά δρομολόγια για θαλάσσιες μετακινήσεις κ.ο.κ., όπως, επίσης και το ημερήσιο πρόγραμμα δραστηριοτήτων και μετακινήσεων στον τόπο προορισμού, ξεχωριστά για κάθε ημέρα.

vi. Στις περιπτώσεις μετακινήσεων των άρθρων 3, 5, 8 και 9 εφόσον οι μετακινήσεις πραγματοποιούνται στο πλαίσιο εγκεκριμένων προγραμμάτων, στο πρακτικό αναγράφεται απαραίτητως η απόφαση έγκρισης του προγράμματος.

2. Σχολεία με μικρό αριθμό μαθητών και μαθητριών είναι δυνατό να πραγματοποιούν πολυήμερες εκδρομές μετά από σύμπραξη-συνεργασία με άλλα σχολεία της ίδιας Διεύθυνσης και με τη σύμφωνη γνώμη του οικείου Διευθυντή Δευτεροβάθμιας

Εκπαίδευσης και σε αυτή την περίπτωση αρχηγός ορίζεται ο εκπαιδευτικός του σχολείου με τους περισσότερους συμμετέχοντες μαθητές/μαθήτριες.

3. Για τις μετακινήσεις των περιπτώσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 3, καθώς και των άρθρων 5 και 9 τα ονόματα των συμμετεχόντων μαθητών και μαθητριών αναγράφονται στην απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων του ίδιου άρθρου.

4. Σε κάθε περίπτωση, εκτός του περιπάτου πεζή, είναι απαραίτητο ο γονέας/κηδεμόνας να καταθέτει στον Διευθυντή του σχολείου αυτοπροσώπως ή με θεωρημένο το γνήσιο της υπογραφής του ενυπόγραφο υπεύθυνη δήλωση, με την οποία συναινεί ή όχι για τη συμμετοχή του παιδιού του στη σχεδιαζόμενη εκδρομή-μετακίνηση, αφού προηγουμένως ενημερωθεί εγγράφως για το αναλυτικό πρόγραμμα της εκδρομής-μετακίνησης και συμφωνεί για την πιστή τήρησή του, καθώς και για τις υποχρεώσεις των μαθητών και μαθητριών.

Επίσης, στην ίδια υπεύθυνη δήλωση, ο γονέας/κηδεμόνας θα αναγράφει αν ο μαθητής/μαθήτρια έχει κάποιο χρόνιο πρόβλημα υγείας. Στην περίπτωση κατά την οποία ο μαθητής/μαθήτρια έχει χρόνιο πρόβλημα υγείας η υπεύθυνη δήλωση θα συνοδεύεται με ενημερωτικό σημείωμα όπου θα αναγράφονται:

- α) τα φάρμακα που πρέπει να λαμβάνει ο συγκεκριμένος μαθητής/μαθήτρια, (πρέπει να ελέγχεται το απόθεμα για τη διάρκεια της εκδρομής-μετακίνησης)
- β) οι πρώτες ενέργειες σε περίπτωση ανάγκης και
- γ) το τηλέφωνο του θεράποντος ιατρού. Οι υπεύθυνες δηλώσεις κατατίθενται εντός προθεσμίας που ορίζεται από τον Διευθυντή του σχολείου. Οι ενήλικες μαθητές/μαθήτρια υπογράφουν και καταθέτουν οι ίδιοι την υπεύθυνη δήλωση. Ειδικά για τις ΣΜΕΑΕ Β/θμιας Εκπ/σης απαιτείται η έγγραφη συγκατάθεση των γονέων ή κηδεμόνων για όλες τις περιπτώσεις μετακινήσεων μαθητών και μαθητριών.

5. Με αιτιολογημένη απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων του σχολείου είναι δυνατό να συμμετέχουν στην εκδρομή έως και δύο (2) μέλη του Συλλόγου των Γονέων και Κηδεμόνων, με δική τους δαπάνη, χωρίς σ' αυτή την περίπτωση να μειώνεται ο αριθμός των συνοδών καθηγητών. Ειδικά για τις ΣΜΕΑΕ ο αριθμός των μελών του Συλλόγου των Γονέων και Κηδεμόνων δύναται να είναι μεγαλύτερος των δύο (2) με αιτιολογημένη απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων του σχολείου, με δική τους δαπάνη, χωρίς σ' αυτή την περίπτωση να μειώνεται ο αριθμός των συνοδών καθηγητών.

6. Σε περίπτωση που στο σχολείο φοιτά μαθητής/μαθήτρια με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ο οποίος υποστηρίζεται από Σχολικό Νοσηλευτή ή Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό, ο μαθητής/μαθήτρια συνοδεύεται σε κάθε είδους εκδρομή-μετακίνηση από την αντίστοιχη ειδικότητα που τον υποστηρίζει. Επιπλέον, με αιτιολογημένη απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων των Γυμνασίων, ΓΕ.Λ., ΕΠΑ.Λ. και ΣΜΕΑΕ είναι δυνατό μαθητής/μαθήτρια με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες να συμμετέχει σε εκδρομή-μετακίνηση με συνοδεία ενήλικου συγγενικού ή άλλου ενήλικου προσώπου που εισηγείται και διαθέτει η οικογένεια, με δική της δαπάνη. Απαγορεύεται αυστηρά σε οποιοδήποτε άλλο άτομο, πλην των ρητά αναφερόμενων στην Πράξη του Συλλόγου Διδασκόντων, με οικονομική ή χωρίς οικονομική επιβάρυνση, να συμμετέχει σε σχολική εκδρομή - μετακίνηση.

Β. Οργάνωση εκπαιδευτικών εκδρομών - μετακινήσεων

Άρθρο 11

Οι εκδρομές - μετακινήσεις οργανώνονται από το σχολείο με ευθύνη του Διευθυντή. Ενδείκνυται να προγραμματίζονται κατά το δυνατόν παράλληλα με άλλες μετακινήσεις, ώστε να μη διαταράσσεται για μεγάλο χρονικό διάστημα η ομαλή διδακτική διαδικασία. Συνιστάται να καταρτίζεται στην αρχή της σχολικής χρονιάς ετήσιος προγραμματισμός εκπαιδευτικών εκδρομών - μετακινήσεων ή τετράμηνος προγραμματισμός εκπαιδευτικών εκδρομών - μετακινήσεων.

Ειδικά, για τις ΣΜΕΑΕ Β/θμιας Εκπαίδευσης, το σύνολο των σχολικών περιπάτων του άρθρου 1, των εκπαιδευτικών εκδρομών του άρθρου 2, των εκπαιδευτικών επισκέψεων του άρθρου 3 και των διδακτικών επισκέψεων του άρθρου 4, θεωρείται ενιαίο και δύναται να ανακατανέμεται και να ορίζεται κατόπιν αιτιολογημένης απόφασης του Συλλόγου Διδασκόντων, με κύριο κριτήριο τη βέλτιστη κάλυψη των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών και μαθητριών.

Άρθρο 12

Εφόσον πρόκειται για ημερήσια, απλή μετακίνηση των μαθητών και μαθητριών, ο Διευθυντής του σχολείου λαμβάνει τουλάχιστον τρεις (3) προσφορές για την επιλογή του μεταφορικού μέσου. Η επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς γίνεται από τον Σύλλογο Διδασκόντων και τον Διευθυντή.

Άρθρο 13

1. Για τις προγραμματιζόμενες εκδρομές-μετακινήσεις, με διανυκτέρευση, ο Διευθυντής του σχολείου προκηρύσσει στην ιστοσελίδα της αρμόδιας Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εκδήλωση ενδιαφέροντος, στην οποία υποχρεωτικά θα καταγράφονται:

α) προορισμός/οί, β) προβλεπόμενος αριθμός συμμετεχόντων, γ) μεταφορικό/ά μέσο/α και τυχόν πρόσθετες προδιαγραφές, δ) «κατηγορία» καταλύματος, ε) λοιπές υπηρεσίες (παρακολούθηση εκδηλώσεων, επίσκεψη χώρων κ.λπ.), στ) υποχρεωτική Ασφάλιση Ευθύνης Διοργανωτή, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, και η καταληκτική ημερομηνία κατάθεσης των προσφορών, η οποία θα πρέπει να είναι τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες μετά την ανάρτηση της προκήρυξης. Επισημαίνεται ότι οι προσφορές πρέπει να είναι απολύτως ποσοτικά και ποιοτικά συγκρίσιμες προκειμένου να διασφαλίζεται η επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη. Συνιστάται στα σχολεία να ζητούν και την πρόσθετη προαιρετική ασφάλιση, που καλύπτει τα έξοδα σε περίπτωση ατυχήματος ή ασθένειας. Για τις παραπάνω υπηρεσίες πρέπει να ζητείται η τελική συνολική τιμή του οργανωμένου ταξιδιού, αλλά και η επιβάρυνση ανά μαθητή/μαθήτρια. Η προσφορά του τουριστικού γραφείου θα κάνει ρητή αναφορά στην κατηγορία του καταλύματος που προτείνει. Οι προσφορές, που θα πρέπει να είναι τουλάχιστον τρεις (3), κατατίθενται κλειστές στο σχολείο. Με κάθε προσφορά κατατίθεται από το τουριστικό γραφείο απαραίτητως και υπεύθυνη δήλωση ότι διαθέτει ειδικό σήμα λειτουργίας, το οποίο βρίσκεται σε ισχύ. Σε περίπτωση που δεν έχει αποσταλεί προσφορά μέχρι την

ημερομηνία και ώρα που έχει ορισθεί, σύμφωνα με την προκήρυξη, ο διαγωνισμός επαναπροκηρύσσεται με νέα καταληκτική ημερομηνία, εφόσον υπάρχει χρόνος. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν τα απαραίτητα χρονικά περιθώρια ο διαγωνισμός κηρύσσεται άγονος και το σχολείο απευθύνεται σε συγκεκριμένο τουριστικό γραφείο, αφού ενημερωθεί η οικεία Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με σχετικό πρακτικό.

2. Για την αξιολόγηση των προσφορών και την επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, συγκροτείται Επιτροπή, με Πράξη του Διευθυντή του σχολείου, η οποία αποτελείται από τον ίδιο, ως πρόεδρο, δύο (2) συνοδούς-εκπαιδευτικούς, που ορίζονται από τον Σύλλογο Διδασκόντων, έναν (1) εκπρόσωπο του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων, εφόσον λειτουργεί τέτοιος Σύλλογος, και από εκπροσώπους του 15/μελούς Μαθητικού Συμβουλίου ή των 5/μελών Συμβουλίων των Μαθητικών Κοινοτήτων που θα λάβουν μέρος στην εκδρομή-μετακίνηση, οι οποίοι εκπροσωπούνται με μία (1) ψήφο. Η Επιτροπή έχει την αρμοδιότητα και ευθύνη επιλογής του τουριστικού γραφείου που θα πραγματοποιήσει την εκδρομή-μετακίνηση. Η επιλογή του τουριστικού γραφείου καταγράφεται στο πρακτικό που συντάσσεται και στο οποίο αναφέρονται με σαφήνεια τα κριτήρια επιλογής. Το πρακτικό αναρτάται άμεσα στην ιστοσελίδα του σχολείου. Ενστάσεις κατά της επιλογής μπορούν υποβληθούν εντός τριών (3) ημερών από την ανάρτηση του πρακτικού επιλογής.

3. Μετά την αξιολόγηση των προσφορών και την εξέταση των ενδεχόμενων ενστάσεων, γίνεται η τελική επιλογή του τουριστικού γραφείου και το σχολείο συντάσσει σύμβαση οργανωμένου ταξιδιού (ιδιωτικό συμφωνητικό), σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, που υπογράφεται από τα συμβαλλόμενα μέρη. Επισημαίνεται ότι μετά την κατακύρωση της προσφοράς στο τουριστικό γραφείο δεν μπορεί να γίνει καμία αλλαγή στους όρους της σύμβασης και στις συμφωνημένες υπηρεσίες.

Στη σύμβαση περιλαμβάνονται απαραίτητως τα εξής:

- i. Το εγκεκριμένο από τον Σύλλογο Διδασκόντων αναλυτικό πρόγραμμα της εκδρομής.
- ii. Το όνομα του ξενοδοχείου, η κατηγορία του, ο αριθμός δωματίων και κλινών και οι παρεχόμενες από αυτό υπηρεσίες.
- iii. Η Ασφάλεια αστικής επαγγελματικής ευθύνης.
- iv. Το συνολικό κόστος της εκδρομής και κόστος ανά μαθητή/μαθήτρια.
- v. Τους Γενικούς Όρους συμμετοχής στην εκδρομή.

4. Το σχολείο υποχρεούται να αναρτά στον πίνακα ανακοινώσεων και στην ιστοσελίδα του τις προσφορές των τουριστικών γραφείων, τη σύμβαση οργανωμένου ταξιδιού που υπογράφηκε, καθώς και τον αριθμό του ασφαλιστηρίου συμβολαίου επαγγελματικής ευθύνης. Επισημαίνεται ότι από την παραπάνω διαδικασία προκήρυξης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, αξιολόγησης και επιλογής προσφοράς εξαιρούνται οι διασχολικές ομάδες όπως περιγράφονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 5 και στην παράγραφο 3 του άρθρου 9 της παρούσας υπουργικής απόφασης.

5. Μετά τον προγραμματισμό των πολυήμερων εκδρομών-μετακινήσεων, με ευθύνη του Διευθυντή του σχολείου, καταχωρίζεται η εκδρομή-μετακίνηση στο Πληροφοριακό Σύστημα "MySchool" του ΥΠ.Π.Ε.Θ. προκειμένου να ενημερώνονται οι υπηρεσίες άλλων Υπουργείων, οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και οι Περιφέρειες του τόπου

προορισμού των εκδρομών, ώστε να λαμβάνεται κάθε αναγκαίο μέτρο για την ασφαλή μετακίνηση των μαθητών και μαθητριών και την τήρηση των διατάξεων που καθορίζουν τους όρους λειτουργίας των χώρων διαμονής, εστίασης και ψυχαγωγίας.

6. Οι εκδρομές-μετακινήσεις των μαθητών και μαθητριών είναι δυνατό να πραγματοποιούνται με τα εναέρια, θαλάσσια, οδικά και σιδηροδρομικά μέσα μεταφοράς, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, με την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι όροι ασφάλειας για καθένα από αυτά.

7. Για την ασφαλή μετακίνηση των μαθητών και μαθητριών, η εκκίνηση των εκδρομών-μετακινήσεων θα γίνεται από το χώρο του σχολείου ή σε χώρο που καθορίζεται από τον Σύλλογο των Διδασκόντων Καθηγητών, δεν θα πραγματοποιείται πριν από τις 6 π.μ., ενώ η άφιξη στον τόπο προορισμού ή η επιστροφή στο σχολείο ή σε χώρο που καθορίζεται από τον Σύλλογο Διδασκόντων, θα πραγματοποιείται το αργότερο έως τις 10 μ.μ., όταν η εκδρομή πραγματοποιείται οδικώς. Σε περίπτωση χρήσης δεύτερου μεταφορικού μέσου, είναι δυνατό να διαφοροποιηθούν τα παραπάνω προβλεπόμενα χρονικά όρια εκκίνησης-άφιξης με απόφαση του κατά περίπτωση οργάνου που εγκρίνει τη μετακίνηση. Επίσης, κάθε είδους μετακίνηση των μαθητών και μαθητριών στον τόπο διαμονής τους κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησης των εκδρομών θα γίνεται σε χρόνο σύμφωνο με το εγκεκριμένο πρόγραμμα της εκδρομής.

8. Πριν από την αναχώρηση, ο Διευθυντής του σχολείου, σε συνεργασία με τον αρχηγό της εκδρομής-μετακίνησης και τους συνοδούς καθηγητές, τονίζει στους μαθητές και μαθήτριες την ανάγκη για τη σχολαστική τήρηση του προγράμματος της εκδρομής και την υποδειγματική συμπεριφορά τους, έτσι ώστε να επιτευχθούν σε όλη τη διάρκεια της εκδρομής η ασφαλής μετακίνηση, η διαμονή και η ψυχαγωγία, καθώς και οι εκπαιδευτικοί στόχοι.

9. Σε περίπτωση μετακίνησης με τουριστικά λεωφορεία, ο αρχηγός της εκδρομής-μετακίνησης φροντίζει να αναρτηθεί στα οχήματα ευανάγνωστη πινακίδα με την ένδειξη «Σχολική Εκδρομή - (όνομα σχολείου)» σε εμφανή σημεία στο πρόσθιο και οπίσθιο μέρος του οχήματος, η οποία διατηρείται έως το τέλος της εκδρομής.

10. Η τήρηση του προγράμματος της εκδρομής, καθώς και η ασφάλεια των μαθητών και μαθητριών σε όλη τη διάρκεια της μετακίνησης, από την αναχώρηση έως και την επιστροφή τους, αποτελεί ευθύνη του αρχηγού της εκδρομής και των συνοδών εκπαιδευτικών. Ο Διευθυντής του σχολείου, εφόσον η μετακίνηση γίνεται με τουριστικά λεωφορεία, απευθύνεται εγγράφως στη Διεύθυνση Τροχαίας της Ελληνικής Αστυνομίας, ώστε να διενεργηθεί έλεγχος των οχημάτων (έγγραφα καταλληλότητας οχήματος, επαγγελματική άδεια οδήγησης, έγγραφα οδηγού κ.λπ.), λίγο πριν την αναχώρηση των εκδρομέων. Οι συνοδοί καθηγητές επιβλέπουν τα όρια ταχύτητας και, εφόσον κρίνουν σκόπιμο, απευθύνονται στις αστυνομικές διευθύνσεις του τόπου προορισμού, για επανάληψη των ελέγχων.

11. Οι χώροι που επιλέγονται για τη διαμονή, εστίαση και ψυχαγωγία των μαθητών και μαθητριών πρέπει να διαθέτουν νόμιμη άδεια λειτουργίας και να πληρούν τους όρους ασφάλειας και υγιεινής.

12. Σε έκτακτη ανάγκη ή ανυπέρβλητη δυσκολία που τυχόν προκύψει κατά τη διάρκεια της εκδρομής-μετακίνησης, ο αρχηγός απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα της οικείας

Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή στις κατά τόπο αρμόδιες αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης για το εσωτερικό και ζητά τη συνδρομή τους, ενώ για το εξωτερικό ζητά τη συνδρομή των πλησιέστερων πρεσβευτικών ή προξενικών αρχών, καθώς και του αρμόδιου Συντονιστή Εκπαίδευσης Εξωτερικού, των οποίων τα τηλέφωνα και τις διευθύνσεις έχει φροντίσει να πληροφορηθεί πριν την αναχώρηση.

13. Για κάθε εκδρομή-μετακίνηση στο εξωτερικό των συνοδών εκπαιδευτικών, των μαθητών και μαθητριών είναι απαραίτητη η ασφαλιστική κάλυψη για τη διάρκεια του ταξιδιού και της διαμονής. Για εκδρομές - μετακινήσεις σε χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι εκπαιδευτικοί απευθύνονται στην αρμόδια ασφαλιστική υπηρεσία για την έκδοση Ευρωπαϊκής Κάρτας Ασφάλισης Ασθένειας (ΕΚΑΑ). Για τους μαθητές και μαθήτριες θα πρέπει να μεριμνήσουν έγκαιρα οι γονείς τους, απευθυνόμενοι στον ασφαλιστικό τους φορέα, προκειμένου να έχουν τη σχετική πληροφόρηση και να προβούν στην έκδοση ΕΚΑΑ για τα παιδιά τους. Σε περίπτωση αδυναμίας έκδοσης ΕΚΑΑ λόγω υπαγωγής στη νομοθεσία περί ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (άρθ. 33 ν. 4368/2016) ο γονέας ή κηδεμόνας υποβάλλει υπεύθυνη δήλωση στον Διευθυντή του Σχολείου, δηλώνοντας επίσης ότι δεν διαθέτει ούτε ιδιωτική ασφάλιση προκειμένου να αποφασίσει ο Σύλλογος Διδασκόντων για τη δυνατότητα συμμετοχής του μαθητή και της μαθήτριας στην εκδρομή-μετακίνηση. Αν ο μαθητής/μαθήτρια διαθέτει ιδιωτική ασφάλιση ο γονέας ή κηδεμόνας θα πρέπει να καταθέσει σχετική Υπεύθυνη Δήλωση με συνημμένο αντίγραφο συμβολαίου ή βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα.

14. Σε περίπτωση εκπαιδευτικής επίσκεψης στο εξωτερικό, απαιτείται η έγκαιρη ενημέρωση της Πρεσβείας ή του πλησιέστερου Προξενείου της Ελλάδας στη χώρα αυτή και η κοινοποίηση της σχετικής Απόφασης μετακίνησης στη Διεύθυνση Ε1 του Υπουργείου Εξωτερικών (στην ηλεκτρονική διεύθυνση 01@mfa.gr ή στο φαξ 210 - 3682 277).

15. Ο τελικός έλεγχος των δαπανηθέντων για την εκδρομή χρημάτων που προήλθαν από τυχόν πόρους των μαθητικών κοινοτήτων γίνεται από την Επιτροπή η οποία αξιολόγησε τις προσφορές και περιγράφεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου.

16. Μετά την ολοκλήρωση της εκδρομής-μετακίνησης ο αρχηγός, σε συνεργασία με τους συνοδούς καθηγητές, συντάσσει λεπτομερή έκθεση σχετικά με τη διεξαγωγή της, την τήρηση του προγράμματος και το βαθμό επίτευξης των εκπαιδευτικών στόχων της. Επίσης, συντάσσει φύλλο αξιολόγησης των υπηρεσιών που παρασχέθη καν από το τουριστικό γραφείο, με βάση αντικειμενικά στοιχεία και το αναρτά στην ιστοσελίδα του σχολείου. Η έκθεση και το φύλλο αξιολόγησης υποβάλλονται στον Διευθυντή του σχολείου για ενημέρωση του ιδίου και του Συλλόγου Διδασκόντων και κοινοποιούνται στη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ο Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης υποβάλλει συγκεντρωτική έκθεση των σχολείων της περιοχής ευθύνης του στον Περιφερειακό Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ο οποίος με τη σειρά του συντάσσει την τελική έκθεση για τις Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειάς του και την υποβάλλει στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων.

17. Για την ενημέρωση των σχολείων τηρείται στις Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης φάκελος εκδρομών, στον οποίο κατατίθενται από το Διευθυντή κάθε σχολείου:

i. Αντίγραφα των συμβάσεων των σχολείων με τα τουριστικά γραφεία.

ii. Έκθεση και φύλλο αξιολόγησης του τουριστικού γραφείου, τα οποία συντάσσονται από τον αρχηγό της εκδρομής και τους συνοδούς και αναφέρονται στην τήρηση των συμφωνηθέντων όρων από τα τουριστικά γραφεία.

18. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου είναι να μην προκύπτει δαπάνη για το Δημόσιο.

Γ. Έγκριση εκδρομών-μετακινήσεων

Άρθρο 14

1. Για να χορηγηθεί η έγκριση της εκδρομής-μετακίνησης πρέπει να πληρούνται όλες οι κατά περίπτωση προαναφερόμενες προϋποθέσεις και να υποβληθούν έγκαιρα στα αρμόδια εγκριτικά όργανα τα εξής:

i. Ακριβές αντίγραφο της απόφασης του Συλλόγου Διδασκόντων, σύμφωνα με το άρθρο 10.

ii. Βεβαίωση του Διευθυντή του σχολείου ότι καλύπτεται ο προβλεπόμενος αριθμός συμμετοχής των μαθητών και μαθητριών όπου αυτό απαιτείται, βάσει των υπεύθυνων δηλώσεων των γονέων/κηδεμόνων τους. Ο Διευθυντής του σχολείου βεβαιώνει, επίσης, ότι έχουν κατατεθεί και τηρούνται στο αρχείο του σχολείου οι ενυπόγραφες δηλώσεις των γονέων/κηδεμόνων όλων των μαθητών και μαθητριών που συμμετέχουν στην εκδρομή-μετακίνηση ή των ιδίων, αν είναι ενήλικοι.

iii. Ειδικά για τις επισκέψεις του άρθρου 8 απαιτείται ακόμα ηλεκτρονική επιβεβαίωση της αίτησης του σχολείου από τη Βουλή των Ελλήνων, στην οποία αναγράφεται η ονομασία του σχολείου, η ημέρα και η ώρα της επίσκεψης και ο αριθμός των προσκαλούμενων μαθητών και μαθητριών.

2. Εφόσον υπάρχουν σοβαροί λόγοι εξαιτίας των οποίων καθίσταται αδύνατη η πραγματοποίηση της εκδρομής-μετακίνησης στην ημερομηνία που είχε αρχικά αποφασιστεί, είναι δυνατή η πραγματοποίησή της σε άλλη ημερομηνία με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων και σε συνεννόηση με το τουριστικό γραφείο, με βάση τις αντικειμενικές δυνατότητες, αλλά εντός των προβλεπόμενων από την παρούσα Υπουργική Απόφαση χρονικών περιόδων. Επίσης, είναι δυνατή η αλλαγή των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών, μαθητών και μαθητριών, με την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις όσον αφορά στον αριθμό των συμμετεχόντων μαθητών/μαθητριών και των συνοδών εκπαιδευτικών. Σε κάθε περίπτωση ενημερώνεται εγγράφως η αρμόδια για την έγκριση της εκδρομής αρχή.

Άρθρο 15

Οι περίπατοι οι οποίοι πραγματοποιούνται με μεταφορικό μέσο του Άρθρου 1 και οι διδακτικές επισκέψεις του Άρθρου 4 εγκρίνονται από τον Διευθυντή και τον Σύλλογο Διδασκόντων του σχολείου.

Οι ημερήσιες εκπαιδευτικές εκδρομές/μετακινήσεις εγκρίνονται από τον οικείο Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Οι εκπαιδευτικές εκδρομές/μετακινήσεις με διανυκτέρευση στο εσωτερικό εγκρίνονται από τον οικείο Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ στο εξωτερικό εγκρίνονται από τον οικείο Περιφερειακό Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, μετά από έλεγχο και εισήγηση του οικείου Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Άρθρο 16

Τα δικαιολογητικά προς έγκριση των εκδρομών-μετακινήσεων με διανυκτέρευση στο εσωτερικό υποβάλλονται στον οικείο Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τουλάχιστον επτά (7) ημέρες πριν την πραγματοποίησή τους.

Τα δικαιολογητικά προς έγκριση των εκδρομών-μετακινήσεων στο εξωτερικό υποβάλλονται τουλάχιστον δεκαπέντε ημέρες (15) πριν την υλοποίησή τους από τον Διευθυντή του σχολείου στον οικείο Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ο οποίος αφού συντάξει σχετική εισήγηση, την υποβάλλει στον οικείο Περιφερειακό Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες πριν την αναχώρηση των μετακινούμενων.

Στην περίπτωση του περιπάτου με μεταφορικό μέσο και των διδακτικών επισκέψεων ο Διευθυντής του σχολείου ενημερώνει εγγράφως τον οικείο Διευθυντή Εκπαίδευσης ότι έχουν τηρηθεί όλα τα αναφερόμενα στην παρούσα απόφαση τουλάχιστον δύο (2) ημέρες πριν την πραγματοποίησή τους και αφού έχει ολοκληρώσει την προβλεπόμενη διαδικασία.

Άρθρο 17

Σε περίπτωση που σχολικές μονάδες είχαν προγραμματίσει και έχουν προβεί, έως τη δημοσίευση του ν. 4452/2017 (ΦΕΚ 17/τ.Α'/15.2.2017), στις προαπαιτούμενες ενέργειες για πραγματοποίηση εκδρομών-μετακινήσεων, βάσει των προβλεπομένων στην με αριθμ. πρωτ. 129287/Γ2/10.11.2011 υπουργική απόφαση (Β' 2769) όπως τροποποιήθηκε, και προκειμένου να μη δημιουργηθούν προβλήματα στις σχολικές μονάδες, η διαδικασία έγκρισης αποκλειστικά και μόνο αυτών, ολοκληρώνεται από τα αρμόδια όργανα όπως αυτά ορίζονται στην παρούσα υπουργική απόφαση.

Άρθρο 18

Με την ισχύ της παρούσας καταργείται η με αριθμ. πρωτ. 129287/Γ2/10.11.2011 υπουργική απόφαση (Β' 2769), όπως τροποποιήθηκε, καθώς και κάθε άλλη διάταξη που ρυθμίζει θέματα της παρούσας απόφασης, όσον αφορά στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 28 Φεβρουαρίου 2017